

บทที่ 1

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

สังคมมนุษย์ย่อมพัฒนาเปลี่ยนแปลงไปตามธรรมชาติ และความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์ต่าง ๆ การศึกษาก็มีลักษณะเช่นเดียวกันคือ มีการพัฒนาปรับปรุงและเปลี่ยนแปลง เพื่อให้สอดคล้องกับสภาพสังคมในปัจจุบัน การจัดการศึกษาไม่ว่าจะเป็นประเทศใดก็ตามจะไม่สำเร็จลุล่วงไปได้ หากไม่มีหลักสูตรเป็นตัวกำหนดแนวทางในการจัดการศึกษา ในปี 2521 ประเทศไทยมีการเปลี่ยนแปลงหลักสูตรประถมศึกษา โดยพิจารณาถึงลักษณะของสังคมว่า ปัจจุบันสังคมมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว และมีปัญหาซับซ้อนหลายประการ จึงจำเป็นต้องสร้างคนให้เหมาะสมกับลักษณะสังคมคือคนในสังคมควรคิดเป็นทำเป็น แก้ปัญหาเป็น เพื่อที่จะได้รู้จักเลือกทำในสิ่งที่ถูกต้อง รู้จักแก้ปัญหาและสามารถอยู่เป็นสุขในสังคม และทำประโยชน์ให้แก่สังคมได้

หลักสูตรประถมศึกษา 2521 เป็นหลักสูตรการศึกษาภาคบังคับ ดังนั้นจึงเป็นหลักสูตรที่จัดขึ้น เพื่อการศึกษาของเด็กไทยทั่วประเทศ จากสถิติของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2528 : ไม่ปรากฏหน้า) แสดงไว้ว่า เมื่อ พ.ศ. 2526 ประเทศไทยมีโรงเรียนประถมศึกษาจำนวน 31,230 โรงเรียน นักเรียนประถมศึกษาจำนวน 6,368,202 คน ครูประถมศึกษาจำนวน 335,357 คน ในการใช้เงินงบประมาณ สมาน แสงมะลิ (2525 : 4) กล่าวว่า รัฐบาลได้ใช้เงินงบประมาณถึง 50 % ของงบการศึกษา เพื่อการประถมศึกษา

ปัจจุบันมีบุคคลหลายระดับ และหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการประถมศึกษาให้ความสนใจติดตามผลการใช้หลักสูตรประถมศึกษาอย่างใกล้ชิด เพื่อให้ทราบถึงผลการใช้หลักสูตรซึ่งใช้มาครบ 6 ปีแล้ว ผลปรากฏว่าการนำหลักสูตรไปใช้มีทั้งประสบผลสำเร็จและประสบปัญหาที่ควรจะต้องปรับปรุงแก้ไขอย่างเร่งด่วน ซึ่งพอจะสรุปปัญหาด้านต่าง ๆ ได้ดังนี้คือ

ปัญหาด้านความรู้ความเข้าใจในหลักสูตร พบว่า ครูไม่เข้าใจจุดหมายโครงสร้างของหลักสูตร อาจเป็นเพราะการทำความเข้าใจหลักสูตรเป็นเรื่องยาก ทำให้ครูไม่ยอมศึกษาดูหลักสูตร หันมาศึกษาแผนการสอนและคู่มือครู ซึ่งพอจะศึกษาได้ง่ายกว่า นอกจากนั้นผู้ที่ควรทำหน้าที่ชี้แนะให้ครูเข้าใจในโครงสร้างของหลักสูตรคือ ศึกษานิเทศก์และผู้บริหารโรงเรียนก็ไม่ทำหน้าที่ของตนให้ดี หรือไม่มีความรู้ความเข้าใจโครงสร้างของหลักสูตร จึงทำให้ไม่มี

ผู้ชี้แนะ(สวัสดี นิเทศวิธี 2525 : 25-26) ซึ่งปัญหาดังกล่าวนี้ สวัสดี สุวรรณอักษร (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ 2527 : 11) ให้ความเห็นว่า ความพร้อมในการใช้หลักสูตรของครูยังอยู่ในระดับที่ไม่น่าพอใจ เนื่องจากครูที่ได้ศึกษาเอกสารหลักสูตร ใช้แผนการสอนในการเตรียมการสอน และมีความเข้าใจสาระ วิธีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนนั้นมีจำนวนน้อยมาก

ปัญหาเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน ครูที่มีอายุมากไม่ยอมรับวิธีการสอนตามแนวทางการหลักสูตร 2521 ยังคงสอนแบบเดิม คือครูนั่งบรรยาย นักเรียนนั่งฟัง และการจัดตารางสอนเป็นคาบ เวลาแทนการจัดเป็นชั่วโมงแบบเดิมนั้น ครูเสนอว่ายากแก่การปฏิบัติ (สมพร สุทัศนีย์ 2525 : 196-199) จากการศึกษาของ ดวงคำ ชูวงศ์(2524 : 196) พบว่า ครูเห็นว่าตนเองมีสมรรถภาพทางด้านคุณลักษณะและทัศนคติเพียงพอ แต่ยอมรับว่าสมรรถภาพด้านความรู้และทักษะยังไม่เพียงพอที่จะสอนตามหลักสูตร โดยเฉพาะอย่างยิ่งการสอนให้เกิดลักษณะที่ดีแก่เด็ก นอกจากนี้กรมวิชาการ (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2527 : 11-12) เสนอรายงานไว้ว่า ครูไม่ถนัดในทักษะการสอนบางกลุ่มประสบการณ์ หรือครูขาดโอกาสที่จะเลือกในวิชาที่ตนถนัด รวมทั้งหาไม่รู้จักัดแปลงและยืดหยุ่นกิจกรรมการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับสภาพของเด็กแต่ละท้องถิ่น และในด้านพฤติกรรมการสอนของครู กองวิจัยทางการศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ 2527 : 19) พบว่า พฤติกรรมการสอนของครูนั้นได้ทำกิจกรรมบ้าง แต่เน้นหนักการทำกิจกรรมเป็นรายบุคคล กิจกรรมที่ใช้กระบวนการกลุ่มนั้นมีน้อยมาก วิธีสอนที่ใช้มากที่สุดคือ ครูถาม นักเรียนตอบ ขอบหมายงานให้ทำ ให้นักเรียนทำแบบฝึกหัดและอธิบาย ทั้งนี้ สมพงษ์ พละสุรีย์ (2524 : 34) สรุปได้ว่า พฤติกรรมของครูแต่ละภาคไม่แตกต่างกัน คือครูและนักเรียนเน้นการพูด โดยใช้เวลาครึ่งหนึ่งของเวลาเรียนทั้งหมด

ปัญหาของด้านการวัดและประเมินผลพบว่า การประเมินผลไม่ถูกต้องตามแนวปฏิบัติของหลักสูตรใหม่ บางแห่งมุ่งเน้นการวัดผลแบบข้อเขียน เพียงอย่างเดียว ไม่มีหลักฐานการวัดจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม ผลการประเมินก็มีได้นำมาพัฒนาการเรียนการสอนแต่อย่างใด (กรมวิชาการ 2525 : 7) ทั้งยังพบว่าครูส่วนใหญ่ยังขาดความรู้ ความเข้าใจวิธีการประเมินผลการเรียน และไม่สามารถนำไปปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง ครูยังติดอยู่กับการวัดผลแบบเก่า คือการใช้ข้อทดสอบประเมินหลังเรียน นอกจากนั้นบางโรงเรียนครูต้องสร้างเครื่องมือวัดจุดประสงค์การ

เรียนรู้เอง เนื่องจากการสอนของครูมีมากอยู่แล้ว จึงสร้าง เครื่องมือได้ไม่ครบถ้วนทุกจุดประสงค์ บางจุดประสงค์ในแบบ ป. 02 ไม่เป็นปัจจุบัน เพราะไม่ได้ประเมินผลตามระยะเวลาที่กำหนดไว้ (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ 2527 : 38)

ปัญหาด้านการฝึกอบรม เท่าที่ผ่านมากการนำหลักสูตรไปใช้ พบว่าปัญหาที่ต้องแก้ไขอย่างเร่งด่วน และวิธีการแก้ไขปัญหารีธีการหนึ่งคือ การจัดอบรม ซึ่งถือว่าสามารถทำให้ครูรับสภาพความเปลี่ยนแปลง และความต้องการของสังคมได้ทันการ (ประสาร มาลากุล ณ อยุธยา 2527 : 9) แต่พบว่าการจัดการฝึกอบรมเท่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบันเป็นการอบรมที่ต้อกันเป็นทอด ๆ จากบุคลากรของแหล่งวิทยากรชั้นสูง จนถึงระดับครูใหญ่ และครูที่สอนชั้นประถมปีที่ 1 วิธีการอบรมก็ได้จัดเป็นการอบรมสำเร็จรูป ที่ใช้แนวเดียวกันตลอด พร้อมทั้งการอบรมที่มีการแจกเอกสาร ที่จะทำให้ทำความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรให้ด้วย แต่ปัญหายังเกิดขึ้น เนื่องจากระยะเวลาของการอบรมสั้นเกินไป ครูที่เข้ารับการอบรมมีพื้นฐานที่แตกต่างกัน จึงไม่สามารถจับเอา เนื้อหาสาระและวิธีการของการอบรมไปใช้ได้เต็มที่ (สมน อมรวิวัฒน์ 2521 : 13) ปัญหาอีกประการหนึ่งที่สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ถือว่าเป็นปัญหาสำคัญในการฝึกอบรมครูคือ ไม่มีการติดตามประเมินผล ทำให้ผู้เข้ารับการอบรมไปแล้วไม่รับผิดชอบต่อการนำความรู้ความสามารถไปใช้ ซึ่งนับเป็นความสูญเสียเปล่ามาก การอบรมครูประถมศึกษาจึงควรมีการกำหนดที่จะควบคุมติดตามประเมินผล ภายหลังจากการนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ระยะเวลาหนึ่งก่อนด้วย (ไกรพุทธ เพชรรัตนกุล 2528 : 13)

ปัญหาที่กล่าวมาข้างต้นล้วน เป็นปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการนำหลักสูตรไปใช้ทั้งสิ้น และจากที่ผู้วิจัยได้ศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหา เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูภาคใต้ ก็พบว่า ภาคใต้เป็นภาคหนึ่งที่ประสบปัญหาการนำหลักสูตรไปใช้ ทั้งนี้เพราะสภาพทั่ว ๆ ไปทางด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม ศาสนา ตลอดจนภาษาที่ใช้ มีความแตกต่างกันมาก แม้จะอยู่ในภาคเดียวกันก็ตาม สิ่งเหล่านี้ย่อมส่งผลกระทบต่อการจัดการ เรียนการสอน ของครูในแต่ละจังหวัดของภาคใต้ด้วย ซึ่งพอจะสรุปปัญหาต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

ปัญหาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ในการสัมมนาปัญหาการประถมศึกษา จากผู้ทรงคุณวุฒิในจังหวัดภูเก็ตพบว่า จุดที่ทำให้หลักสูตรไม่เป็นไปตามเป้าหมายข้อหนึ่งคือ ครูไม่ศึกษาแผนการสอน คู่มือการสอน ครูยังคงใช้วิธีการสอนแบบเดิม ไม่เน้นกระบวนการเรียนการสอน

โดยยึดเด็กเป็นศูนย์กลาง (วิทยาลัยครูภูเก็ต, 2527 : ไม่ปรากฏหน้า) และจากการรายงานของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครศรีธรรมราช (2527 : ไม่ปรากฏหน้า) พบว่า ครูส่วนใหญ่ไม่สามารถจัดการเรียนการสอนได้ครบตามแผนการสอนและคู่มือครู เพราะไม่ได้เตรียมสื่อการสอนขาดความรู้ความเข้าใจในการปฏิบัติ เช่นเดียวกับสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดยะลา (2527 : ไม่ปรากฏหน้า) ได้ทำการสำรวจโรงเรียนขนาดเล็ก 3 โรงเรียน พบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่ใช้การสอนแบบเก่าอยู่ คือพยายามสอนเนื้อหามากกว่าให้เด็กทำกิจกรรม จึงนิยมการสอนแบบบรรยาย วิชาที่ครูสอนมากที่สุดคือ คณิตศาสตร์ และภาษาไทย ซึ่งมีผลทำให้สอนวิชาอื่นน้อยลง เพราะครูมุ่งให้เด็กรู้ภาษาไทยได้ก่อน นอกจากนี้สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนราธิวาส (2527 : ไม่ปรากฏหน้า) ยังพบว่า ครูไม่อาจจัดกิจกรรมได้ครบตามแผนการสอน และคู่มือครู เพราะปัญหาทางภาษาของเด็กสองภาษา โดยเฉพาะในชั้นต้น ๆ กิจกรรมบางกิจกรรมไม่เหมาะสมกับเด็กมุสลิม ครูต้องเปลี่ยนเป็นกิจกรรมอื่น ๆ ที่เข้ากับเนื้อหาและวัตถุประสงค์ ผู้ปกครองส่วนใหญ่ไม่สนับสนุนให้เด็กในปกครองของตนเรียนวิชาในกลุ่มการงานและพื้นฐานอาชีพ และการใช้วิธีสอนแบบต่าง ๆ ของจังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า วิชาในกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย และกลุ่มการงานพื้นฐานอาชีพ ครูยังขาดทักษะความรู้และประสบการณ์ในการตัดแปลง และจัดทรัพยากรในท้องถิ่นให้เหมาะสมกับนักเรียน (รายงานผลการวิจัยโครงการวิจัยและวางแผน เพื่อพัฒนาการศึกษาจังหวัดนครศรีธรรมราช 2526 : 98)

ปัญหาเรื่องอุปกรณ์การเรียนการสอน พบว่า อุปกรณ์เป็นสิ่งสำคัญในการปรับปรุงคุณภาพการศึกษา หากมีไม่เพียงพอจะทำให้คุณภาพการศึกษาต่ำลง มีการตกต่ำขึ้นสูง ซึ่งทำให้สิ้นเปลืองงบประมาณเป็นอันมาก จึงควรได้รับการพิจารณาเป็นอย่างยิ่ง เพราะผู้สอนและผู้บริหารไม่เห็นความสำคัญในการใช้อุปกรณ์การเรียนการสอน (รายงานผลการวิจัยโครงการวิจัยและวางแผน เพื่อพัฒนาการศึกษาจังหวัดนราธิวาส 2526 : 67) ทั้งนี้ยังพบว่ากลุ่มโรงเรียนสังกัดต่าง ๆ ในจังหวัดภูเก็ตมีอุปกรณ์การเรียนการสอนโดยทั่ว ๆ ไปอยู่ในระดับปานกลาง แต่อุปกรณ์ในกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต และกลุ่มการงานพื้นฐานอาชีพอยู่ในระดับค่อนข้างต่ำ (รายงานผลการวิจัยโครงการวิจัยและวางแผน เพื่อพัฒนาการศึกษาจังหวัดภูเก็ต 2526 : 107)

นอกจากนี้พบว่า ครูส่วนใหญ่มิได้ใช้สื่อการสอนตามหลักสูตร จากการสุ่มตัวอย่างในโรงเรียนมีถึงร้อยละ 83-87 ที่โรงเรียนได้รับสื่อ แต่ไม่มีที่เก็บ และที่สำคัญครูไม่รู้วิธีเก็บรักษาให้ใช้ได้นาน ๆ อีกทั้งยังไม่รู้เทคนิคในการใช้สื่อ เพราะสื่อบางอย่างสามารถใช้ประกอบการสอนได้หลาย ๆ เรื่องถ้ารู้จักตัดแปลง (สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดยะลา 2527 : ไม่ปรากฏหน้า)

ปัญหาด้านการวัดและประเมินผล จากรายงานของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด (กระบี่ 2527 : ไม่ปรากฏหน้า; ภูเก็ต 2527 : ไม่ปรากฏหน้า; พังงา 2527 : ไม่ปรากฏหน้า ; นครศรีธรรมราช 2527 : ไม่ปรากฏหน้า; บัตตานี 2527 : ไม่ปรากฏหน้า) พบปัญหาที่สอดคล้องกันคือ ครูส่วนใหญ่มักจะเน้นการวัดและประเมินผลตอนปลายภาคและปลายปี ไม่คำนึงถึงการวัดผลระหว่างเรียน ขาดความรู้ความเข้าใจในการจัดทำเครื่องมือวัดผลการปฏิบัติ จึงไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานเดียวกัน ขาดบุคลากรที่มีความรู้เกี่ยวกับเรื่องนี้โดยเฉพาะ และยังเห็นว่าการวัดผลเป็นภาระหนักและเสียเวลาในการสอน ในการสร้างเครื่องมือวัดผลยังเป็นภาระแก่ครูผู้สอนอยู่มาก ครูไม่ยึดเกณฑ์ในการวัดผลและประเมินผลให้เคร่งครัดเท่าที่ควร นอกจากนี้เครื่องมือวัดผลที่มีมาตรฐานระดับจังหวัดยังไม่ครบทุกชั้น

ในการศึกษาข้อมูลจากรายงานผลการวิจัยโครงการวิจัยและวางแผนเพื่อพัฒนาการศึกษาและเอกสารการรายงานสภาพปัจจุบันและปัญหาการใช้หลักสูตร 2521 ของแต่ละจังหวัดในภาคใต้พบว่า การสอนซ่อมเสริมซึ่งเป็นวิธีการหนึ่งในการแก้ไขปัญหาอัตราตกซ้ำชั้นของนักเรียน กลับเป็นปัญหาของกระบวนการเรียนการสอน ผู้วิจัยมีความสนใจศึกษาเรื่องนี้เป็นพิเศษ ซึ่งพบว่าภาคใต้ประสบปัญหาการสอนซ่อมเสริมดังนี้

ครูในโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดภาคใต้ไม่ค่อยได้จัดการสอนซ่อมเสริม สาเหตุเพราะไม่มีเวลาระบุไว้ในหลักสูตร (สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสงขลา 2527 : ไม่ปรากฏหน้า) นอกจากนี้ปัญหาอัตราการตกซ้ำชั้นของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ในจังหวัดภูเก็ตมีอัตราการตกซ้ำชั้นสูง ซึ่งอาจเป็นเพราะว่า เมื่อนักเรียนเข้าเรียนในชั้นปีแรก บางคนอาจมีพัฒนาการหรือวุฒิภาวะในด้านต่าง ๆ ยังไม่พร้อมจึงทำให้เรียนช้า โดยเฉพาะวิชาในกลุ่มทักษะ ทางเลือกในการแก้ปัญหาคือ การจัดการสอนซ่อมเสริมให้แก่เด็กที่ขาดเรียนบ่อย ๆ และหรือไม่มาเรียน โดยอาจสอนในตอนเย็นหลังเลิกเรียน ในช่วงเวลาเรียนหรือในวันหยุดที่นักเรียนมีเวลาให้ก็ได้ แต่สาเหตุที่ไม่สามารถจัดการสอนซ่อมเสริมในโรงเรียนได้นั้น ปัญหาอยู่ที่ครูไม่มีเวลาสอนซ่อมเสริม และนักเรียนบางคนเกิดความอายเพื่อน จึงไม่อยากเรียน (รายงานผลการวิจัยโครงการวิจัยและวางแผนเพื่อพัฒนาการศึกษาจังหวัดภูเก็ต 2526 : 106) เช่นเดียวกับรายงานจังหวัดระนองว่า ครูได้ให้ความสำคัญในการจัดโครงการสอนซ่อมเสริม เพราะจะทำให้ครูช่วยนักเรียนให้มีผลการเรียนดีขึ้น แต่ไม่สามารถทำได้เต็มที่ เพราะครูบางคนไม่มีเวลาพอที่จะสอน ครูยังไม่เข้าใจในวิธีการสอนซ่อมเสริม บางโรงเรียนจัดการสอนซ่อมเสริมไว้ในโครงการของโรงเรียน แต่ไม่ได้รับความสนใจจากครู ครูบางคนไม่เข้าใจโดยอ้างว่าได้พยายามให้เด็กอ่านและฝึกฝน

อยู่ตลอดเวลา (รายงานผลการวิจัยโครงการวิจัยและวางแผน เพื่อพัฒนา การศึกษาจังหวัดระนอง 2526 : 82)

จากสภาพปัญหาการใช้หลักสูตรของครูในภาคใต้ดังกล่าว เมื่อพิจารณาแล้วจะเห็นว่า ครูเป็นบุคคลสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการนำหลักสูตรไปใช้มากที่สุด สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ได้เล็งเห็นถึงความสำคัญนี้ และมีความต้องการที่จะแก้ไขปัญหาให้ได้รวดเร็วและมีประสิทธิภาพ จึงจัดให้มีโครงการอบรมครูประถมศึกษาชั้น คือโครงการปรับปรุงประสิทธิภาพการเรียนการสอนของครูประถมศึกษา โครงการนี้เป็นโครงการสืบเนื่องจากโครงการพัฒนาการศึกษา ระยะที่ 5 ที่มุ่งเน้นปรับปรุงคุณภาพและความเสมอภาคทางการศึกษา ในโรงเรียนประถมศึกษา การพัฒนาคุณภาพของการประถมศึกษาชั้น จำเป็นต้องพัฒนานุเคราะห์ ที่ทำงานใกล้ชิดกับนักเรียนมากที่สุดคือครู โดยเน้นวิธีการพัฒนาทางการฝึกอบรม การนิเทศ การติดตามผล และการฝึกอบรมครูในโครงการนี้ได้ใช้สื่อทางไกลที่กระทรวงศึกษาธิการสามารถดำเนินการได้ทันที เช่น วิทยุโรงเรียน ชุดการเรียนด้วยตนเอง เทปโทรทัศน์ สไลด์ ฯลฯ เพื่อช่วยให้การฝึกอบรมครูมีประสิทธิภาพ และเพื่อให้ครูประถมศึกษาที่อยู่ในท้องถิ่นที่ห่างไกลและกันดาร มีโอกาสเท่าเทียมกับครูในท้องถิ่นที่เจริญ โครงการนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อปรับปรุงประสิทธิภาพการเรียนการสอนของครูประถมศึกษาทั่วประเทศ และเพื่อสร้างชุดฝึกอบรมและสื่อประสมสำหรับการฝึกอบรมด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ซึ่งสรุปโดยสังเขปดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ 2527 : 3-5)

เนื้อหาในหลักสูตรการฝึกอบรมครูประถมศึกษาของโครงการปรับปรุงประสิทธิภาพการเรียนการสอนของครูประถมศึกษา ได้มาจากการศึกษาข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับพฤติกรรมการสอนของครู และการฝึกอบรมครูประถมศึกษา แล้วนำมาวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน และปัญหาการเรียนการสอนในโรงเรียนประถมศึกษา ต่อจากนั้นได้ดำเนินการสร้างหลักสูตรการฝึกอบรม สร้างสื่อและเอกสารชุดฝึกอบรมด้วยตนเอง ทดลองใช้สื่อและเอกสารฝึกอบรมที่สร้างขึ้น แล้วนำมาปรับปรุง ตลอดจนกำหนดกระบวนการฝึกอบรม และการฝึกอบรมที่ควรดำเนินการต่อไป

สื่อที่ใช้ในการฝึกอบรมคือ ชุดฝึกอบรมด้วยตนเอง ซึ่งบรรจุเนื้อหา กิจกรรมฝึกปฏิบัติ และแนวทางการใช้สื่อประสมประกอบ จำนวน 20 เล่ม โดยกล่าวถึงหลักสูตรและหลักการสอน การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน สื่อการเรียนการสอน การวัดและประเมินผลทางการศึกษา ฯลฯ เจตนารมณ์ที่สำคัญยิ่งของหลักสูตรการฝึกอบรม ได้แก่ การสร้างความสำนึกในหน้าที่ ความรับผิดชอบ

และการปลูกเร้าคุณธรรมของการ เป็นครูให้ชัดเจนยิ่งขึ้น ทั้งในรูปแบบของการสอดแทรกใน ชุดฝึกอบรม การจัดกิจกรรมประเภทต่าง ๆ รวมทั้งสื่อเสริมที่ผลิตขึ้นด้วย จึงมีส่วนส่วนของกระบวนการ ฝึกอบรมเน้น ความรู้ ทักษะ เจตคติตามอัตราส่วน 1 : 2 : 3 ตามลำดับ

โครงการปรับปรุงประสิทธิภาพการเรียนการสอนของครูประถมศึกษา เป็นโครงการ ฝึกอบรมครูทั่วประเทศ นับได้ว่าเป็นการริเริ่มครั้งสำคัญในวงการประถมศึกษา ที่ก่อให้เกิด ประโยชน์แก่ครูในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติอย่างทั่วถึง แต่เนื่องจาก สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เป็นหน่วยงานที่มีโครงการในความรับผิดชอบอยู่ มาก และโครงการต่าง ๆ ที่เคยดำเนินงานมา มักขาดการติดตามประเมินผลที่เป็นระบบ ด้วยเหตุ ผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจในการประเมินโครงการปรับปรุงประสิทธิภาพการเรียนการสอน ของครูประถมศึกษา : การฝึกอบรมนักร้องในภาคใต้ โดยผู้วิจัยประเมินโครงการตั้งแต่เริ่มดำเนิน โครงการ จนถึงการฝึกอบรมนักร้องในภาคใต้ โดยประเมินกระบวนการพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรม นักร้อง ประเมินความพึงพอใจและพฤติกรรมของผู้เข้ารับการฝึกอบรมนักร้อง ประเมินผลการ เรียนรู้ของผู้เข้ารับการฝึกอบรมนักร้อง และประเมินความเชื่อที่มีต่อแนวพัฒนาการเรียนการสอน ของผู้เข้ารับการฝึกอบรมนักร้อง ตลอดจนติดตามผลการฝึกอบรมนักร้องในภาคใต้ และศึกษาสภาพ การจัดการสอนซ่อม เสริมแก่นักเรียนของผู้เข้ารับการฝึกอบรมนักร้องในภาคใต้ ซึ่งผลการวิจัย ครั้งนี้จะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งแก่ผู้ที่สนใจในการประเมินโครงการฝึกอบรมครูประถมศึกษา และ เพื่อเป็นแนวทางที่บอกถึงแนวโน้มของการจัดการสอนซ่อม เสริมของครูในภาคใต้ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการประเมิน

1. เพื่อประเมินกระบวนการพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรมครูประถมศึกษา ในโครงการ ปรับปรุงประสิทธิภาพการเรียนการสอนของครูประถมศึกษา ในการฝึกอบรมนักร้องของภาคใต้
2. เพื่อประเมินพฤติกรรมในขณะที่ เข้ารับการฝึกอบรมของผู้เข้ารับการฝึกอบรมนักร้อง ในภาคใต้
3. เพื่อประเมินความพึงพอใจของผู้เข้ารับการฝึกอบรมนักร้องในภาคใต้
4. เพื่อประเมินผลการ เรียนรู้ของครูผู้เข้ารับการฝึกอบรมนักร้องในภาคใต้

5. เพื่อประเมินความเชื่อ เกี่ยวกับแนวพัฒนาการ เรียนการสอนของผู้ เข้ารับการฝึก
อบรมนักร้องในภาคใต้

6. เพื่อติดตามผลในด้าน การนำความรู้ไปใช้ในการปฏิบัติงานของผู้ เข้ารับการฝึก
อบรมนักร้องในภาคใต้

นอกจากนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาสภาพการจัดการสอนซ่อม เสริมแก่นัก เรียนของครูผู้ เข้ารับการ
ฝึกอบรมนักร้องในภาคใต้

ขอบเขตของการประเมิน

การประเมินโครงการปรับปรุงประสิทธิภาพการ เรียนการสอนของครูประถมศึกษา
ศึกษาเฉพาะการฝึกอบรมนักร้องในภาคใต้ การประเมินครั้งนี้ประเมินตั้งแต่เริ่มดำเนินโครงการ
จนถึงผลการฝึกอบรมนักร้องในภาคใต้ ประชากรที่ใช้ในการประเมินคือ ศึกษานิเทศก์ ผู้บริหาร
ครู นักเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ปีการศึกษา 2528 ในภาคใต้
โดยได้เริ่มศึกษาข้อมูลเบื้องต้น จนถึงขั้นเก็บรวบรวมข้อมูล ตั้งแต่ 1 ตุลาคม 2527 - 30
ตุลาคม 2528 ซึ่งทำการประเมินในสิ่งต่อไปนี้

1. กระบวนการพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรม
  2. พฤติกรรมของผู้เข้ารับการฝึกอบรมในขณะฝึกอบรม
  3. ความพึงพอใจของผู้เข้ารับการฝึกอบรม
  4. การเรียนรู้ของผู้เข้ารับการฝึกอบรม
  5. ความ เชื่อ เกี่ยวกับแนวพัฒนาการ เรียนการสอน
  6. การนำความรู้ไปใช้ในการจัดกิจกรรมการ เรียนการสอน
- ทั้งยังศึกษาสภาพการจัดการสอนซ่อม เสริมแก่นัก เรียนของผู้ เข้ารับการฝึกอบรม

ข้อดกลง เบื้องต้น

1. ในการประเมินกระบวนการพัฒนาหลักสูตร ผู้ประเมินได้ประเมินด้วยใจ เป็นกลาง
ตามหลักฐานที่สังเกตได้
2. กลุ่มตัวอย่างได้ตอบแบบสอบถาม และ/หรือให้สัมภาษณ์ด้วยความ เต็มใจตามสภาพ
ความจริง และกลุ่มตัวอย่างตอบแบบทดสอบอย่าง เต็มความสามารถ

3. กลุ่มตัวอย่างแสดงพฤติกรรมและปฏิบัติตามสภาพความเป็นจริง

4. ประชากรของคะแนนผลการทดสอบก่อนและหลังการฝึกอบรมมีลักษณะแจกแจง

แบบที่

5. โครงการปรับปรุงประสิทธิภาพการเรียนการสอนของครูประถมศึกษา : การฝึกอบรมนักร้องในภาคใต้ จะบรรลุวัตถุประสงค์ก็ต่อเมื่อพบว่า วัตถุประสงค์ของการฝึกอบรมสอดคล้องกับความจำเป็นในการฝึกอบรมทุกข้อ มีการดำเนินการครบถ้วนตามกระบวนการฝึกอบรมที่เป็นสากล ผู้เข้ารับการฝึกอบรมทุกคนมีส่วนร่วมในทุกกิจกรรมของการฝึกอบรม ผู้เข้ารับการฝึกอบรมอย่างต่ำร้อยละ 75 มีความพึงพอใจต่อการฝึกอบรม ค่ามัชฌิม เลขคณิตหลังการฝึกอบรมมากกว่าค่ามัชฌิม เลขคณิตก่อนการฝึกอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และค่าเฉลี่ยของการทดสอบหลังการฝึกอบรมมากกว่าค่าเฉลี่ยของการทดสอบก่อนการฝึกอบรม เพิ่มขึ้นอย่างต่ำ 15 % ค่ามัชฌิม เลขคณิตของการวัดความ เชื่อหลังการฝึกอบรมมากกว่าค่ามัชฌิม เลขคณิตของการวัดความ เชื่อก่อนการฝึกอบรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ครูจัดกิจกรรมอย่างน้อย ร้อยละ 80 ของกิจกรรมที่ระบุในโครงการฝึกอบรม

คำจำกัดความเชิงปฏิบัติการ

การประเมินโครงการปรับปรุงประสิทธิภาพการเรียนการสอนของครูประถมศึกษา หมายถึง กระบวนการพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรม การประเมินความพึงพอใจของครู การประเมินพฤติกรรม การประเมินผลการเรียนรู้ การประเมินผลการนำความรู้ไปใช้ในการปฏิบัติงาน และการประเมินความเชื่อที่มีต่อแนวพัฒนาการเรียนการสอนของครูประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติตามการฝึกอบรมนักร้องในภาคใต้

โครงการปรับปรุงประสิทธิภาพการเรียนการสอน หมายถึง กระบวนการจัดกิจกรรม ที่ให้ความรู้ ทักษะ เจตคติ โดยวิธีการฝึกอบรมทางไกลจากสื่อประสมแก่ครูประถมศึกษา ตามการ ฝึกอบรมนักร้องในภาคใต้

กระบวนการพัฒนาหลักสูตร หมายถึง ขั้นตอนการสร้างหลักสูตรการฝึกอบรมตั้งแต่ การศึกษาวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน และปัญหาการใช้หลักสูตรประถมศึกษา ปัญหาการฝึกอบรมครู ความคิด เห็นและข้อเสนอแนะจากผู้ทรงคุณวุฒิ จน เป็นหลักสูตรการฝึกอบรมครูประถมศึกษาของ โครงการปรับปรุงประสิทธิภาพการเรียนการสอน

ความพึงพอใจ หมายถึง ความรู้สึกของผู้เข้ารับการฝึกอบรมที่ได้กรอกแบบสอบถามเกี่ยวกับความพึงพอใจต่อการฝึกอบรม กำหนดเป็นคะแนน

ความเชื่อของครู หมายถึง ความคิดเห็นของผู้เข้ารับการฝึกอบรมนำร่องในภาคใต้ที่ได้จากการตอบแบบวัดความเชื่อเกี่ยวกับแนวพัฒนาการเรียนการสอน โดยกำหนดเป็นคะแนน

ครู หมายถึง ผู้บริหารและผู้สอนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ปีการศึกษา 2528 ในภาคใต้

นักเรียน หมายถึง นักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ปีการศึกษา 2528 ในภาคใต้

สื่อประสม หมายถึง เครื่องมือที่ใช้ในการฝึกอบรมครูประถมศึกษา ตามโครงการปรับปรุงประสิทธิภาพการเรียนการสอนของครูประถมศึกษา สร้างขึ้นจำนวน 20 เรื่อง เพื่อใช้ในการฝึกอบรมครู ได้แก่ ชุดฝึกอบรมด้วยตนเอง (Program Text) เทปโทรทัศน์ สไลด์ และแผ่นโปร่งใส

ผู้ดำเนินการฝึกอบรม หมายถึง ผู้ปฏิบัติงานโครงการปรับปรุงประสิทธิภาพการเรียนการสอนของครูประถมศึกษา ซึ่งมีหน้าที่จัดกิจกรรม ให้คำแนะนำ และอำนวยความสะดวกในการจัดการฝึกอบรม

การมีส่วนร่วมในกิจกรรม หมายถึง การเข้าร่วมปฏิบัติกิจกรรมในขณะฝึกอบรมนำร่องในภาคใต้ ตามบทบาทในการแสดงออกของผู้เข้ารับการฝึกอบรม เช่น บทบาทผู้พูด บทบาทผู้ฟัง สำหรับผู้ที่มีปัญหาทางด้านสุขภาพ ซึ่งนั่งดูการปฏิบัติกิจกรรม ถือว่ามีส่วนร่วมในกิจกรรม

ชุดฝึกอบรมด้วยตนเอง หมายถึง บทเรียนสำเร็จรูปที่คณะปฏิบัติงานโครงการปรับปรุงประสิทธิภาพการเรียนการสอนของครูประถมศึกษาสร้างขึ้น จำนวน 20 เล่ม เพื่อใช้ในการฝึกอบรมครูประถมศึกษา

การสอนซ่อมเสริม หมายถึง การสอนเพื่อส่งเสริมความเจริญงอกงามในด้านต่าง ๆ และเพื่อขจัดข้อบกพร่องทางการเรียน ของนักเรียน

ประโยชน์ของการประเมิน

1. เพื่อนำผลที่ได้จากการประเมินเสนอต่อสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เพื่อใช้ในการปรับปรุงโครงการต่อไป
2. เพื่อให้ผู้ที่สนใจในการประเมินโครงการนำแนวทางไปประยุกต์ใช้ในการประเมินโครงการฝึกอบรมครูประถมศึกษา
3. เพื่อเป็นแนวทางในการพิจารณาการจัดการสอนซ่อมเสริมในโรงเรียนประถมศึกษาให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย